

Research Paper

Constructing and validating an Instrument for the Assessment of Attitudes to Women Social Role Among Students

Majid Yousefi Afrashte^{1*}, Zahra Hoseyni², Zahra Mohagheghi³

1. Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Zanjan, Zanjan, Iran, Iran

2- MSc of Psychology, University of Zanjan, Zanjan, Iran. hosseiniz99@yahoo.com

3- MSc of Psychology, Department of Psychology, hamedan Branch, Islamic Azad University, hamedan Iran. z.mohaghegh20@gmail.com

Received: 2017/2/21

Revised: 2020/11/3

Accepted: 2020/11/7

Use your device to scan and read the article online

DOI:10.30495/jzvj.2021.4561

Keywords:

Testing, women, attitudes toward women, psychometrics

Abstract

Introduction: One of the important dimensions in the field of women's dissatisfaction with social decisions is the social attitudes towards them. Despite the importance of this issue, the lack of appropriate measurement tools is one of the main obstacles. In the present study, an attempt has been made to provide a valid and credible tool for measuring attitudes toward women among students.

Materials and Methods: According to the purpose, the present research is of "research and development". Research population includes all undergraduate, graduate and doctoral students of Islamic Azad, Payame Noor, basic sciences, medical and national universities in four groups of humanities, medical sciences, basic sciences, engineering and art in Zanjan, who have registered for the second semester of the 2015-2016 academic year.

Findings: The results of exploratory and confirmatory factor analysis confirmed five underlying factors: occupational, occupational, family, social, emotional-sexual, and leadership and management factors for attitudes toward women. These five factors are measured by a total of 28 questions and 60/70% of the variance explains the total questions.

Conclusion: By identifying these underlying factors, the tools of this research can be used in research related to women for more knowledge and effective training and planning.

Citation: Yousefi Afrashte, M, Hoseyni, Z, Mohagheghi, Z. Construction and validating of instrument for assessment of attitudes to women Social role among students. Quarterly Journal of Women and Society. 2021; 12 (45): 14- 27.

*Corresponding author: Majid Yousefi Afrashte

Address: Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Zanjan, Zanjan, Iran, Iran.

Tell: 00989187123796

Email: yousefi@znu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Gender is one of the most important dimensions of individual identity, which of course is developed and changed by social expectations (1). According to most social views, gender is a social construct and it is the result of cultural ideals of masculinity and femininity (2). One of the important aspects in the field of women's dissatisfaction with social interactions, social attitudes towards them is formed. Although women have enjoyed a much higher participation in social life than in the past (15), this trend has not been continuous, regular and pervasive. Therefore, many studies have been conducted to explain and interpret the persistent presence of gender inequalities and to introduce barriers to women's progress (16-17) and in this regard, researchers have tried to identify the most important factors. And identify barriers (18). Despite the importance of this issue, the lack of appropriate assessment tools to tackle the main obstacles is scientific. Therefore, the attitude towards women and its measuring instruments are limited to the cultural conditions of each nation. Given that there is currently no questionnaire to measure attitudes toward the social role of women in the country, its innovation is related to the production of new attitudes and research instruments. The main issue of this study is to what extent is the questionnaire prepared to measure attitudes toward women in the social and cultural context of Iran?

Materials and Methods

For the purpose, the study is a "research and development" is. The present study population includes all undergraduate, graduate and doctoral students of Islamic Azad, Payam Noor, and basic sciences, medical and national universities of Zanjan who have registered for the second semester of the 2015-2016 academic year. A total of 900 questionnaires distributed 876 questionnaires were collected for analysis. The sample was divided into two parts. In the first sample, exploratory factor analysis

was performed and in the second sample, confirmatory factor analysis was performed.

Findings

The initial questionnaire was designed with 35 questions and was conducted in a sample of 900 people. Then, to validate and improve the validity of Cronbach's test tool and correlate the question with the whole test, the validity of the instrument was confirmed. Also, using exploratory factor analysis and applying the two criteria of Kaiser and Scree Plot, five factors job (7 questions), family (7 items), social (5 items), emotional-sexual (5 items) and leadership (4 questions) are available have been identified as the underlying factors of attitudes toward women. The mentioned factors were evaluated and confirmed using confirmatory factor analysis and 28 questions out of 35 questions in the initial questionnaire were related to the five mentioned factors. **Conclusion:** One of the limitations of this study was that its statistical population was limited to students in Zanjan, so the generalization of the above results to individuals and other groups should be done with caution. Students' attitudes may not reflect the attitudes of all sections of society. Therefore, considering that the attitude towards women can be influenced by various factors such as age, gender, level of education, type of religion, ethnicity, socio-economic level of individuals, etc., it is suggested to examine the attitude towards To women with the aim of examining the above factors. It should also be noted that according to research conducted in other countries and societies, attitudes toward women have changed over the past few decades for a variety of reasons, such as advocacy laws and educational programs. Because attitudes towards women in many areas of society such as violence against women, reform of laws related to women and the family, their appointment and promotion in government and managerial positions, etc., play a very important role. The present questionnaire can be useful in research focused on women

Discussion

The aim of this study was to construct and investigate the psychometric properties of a tool to measure attitudes toward women among students. To this end, first, by studying the research background, inspired by the widely used tool of the Attitudes towards Women (AWS) designed by Spence and Helmrich Also, taking into account the cultural, social and legal differences of the country with other countries, a basic questionnaire of 35 questions was designed and conducted in a sample of 900 people. Then, by examining the internal consistency by Cronbach's alpha and the correlation of each question with the total score, the reliability of the instrument was confirmed. Also, using exploratory factor analysis and applying the two criteria of Kaiser and Scree Plot, five factors were determined: occupational, family, social relations, emotional-sexual, and management and leadership. The mentioned factors were evaluated and confirmed using confirmatory factor analysis and 28 questions out of 35 questions in the initial questionnaire were related to the five mentioned factors.

Conclusion

Finally, according to the findings of the present study, it can be concluded that the tools obtained from this study had the necessary validity and reliability and can be used in future research.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All subjects full fill the informed consent.

Funding

No funding.

Authors' contributions

Design and conceptualization: Majid yousefi afrashteh, Zahra Mohagheghi; Methodology and data analysis: Zahra hoseyni; Supervision and final writing: Majid yousefi afrashteh

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

ساخت، اعتبار یابی و روایی یابی ابزار سنجش نگرش به نقش اجتماعی زنان در بین دانشجویان

مجید یوسفی افراشته^{۱*}، زهرا حسینی^۲، زهرا محقی^۳
 ۱. استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران
 ۲. کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران
 ۳. کارشناس ارشد روانشناسی، گروه روانشناسی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: یکی از ابعاد مهم در حوزه نارضایتی زنان نسبت به برخوردهای اجتماعی، نگرش های اجتماعی است که نسبت به آنها شکل گرفته است. با وجود اهمیت این موضوع، نبود ابزار سنجشی مناسبی برای پرداختن علمی به آن از موانع اصلی است. به همین منظور در پژوهش حاضر تلاش شده است ابزار روا و معتبری برای سنجش نگرش به زنان در بین دانشجویان تهیه شود.

مواد و روش ها: با توجه به هدف، پژوهش حاضر از نوع «تحقیق و توسعه» است. جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای دانشگاه های آزاد اسلامی، پیام نور، علوم پایه، علوم پزشکی و سراسری در چهار گروه رشته تحصیلی علوم انسانی، علوم پزشکی، علوم پایه، فنی و مهندسی و هنر شهر زنجان است که در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ ثبت نام تحصیلی کرده اند.

یافته ها: نتایج تحلیل عاکلی اکتشافی و تاییدی پنج عامل زیربنایی، شغلی (با ۷ سؤال)، خانوادگی (با ۷ سؤال)، روابط اجتماعی (با ۵ سؤال)، عاطفی-جنسی (با ۵ سؤال) و رهبری و مدیریت (با ۴ سؤال) را برای ابزار نگرش به زنان تعیین کرد. این پنج عامل در مجموع با ۲۸ سؤال اندازه گیری می شوند و در مجموع ۷۰/۶۰ درصد از واریانس کل سؤال ها را تبیین می کنند.

بحث و نتیجه گیری: با شناسایی این عوامل زیربنایی می توان از ابزار این پژوهش در پژوهش های مرتبط با زنان برای شناخت بیشتر و آموزش ها و برنامه ریزی های مؤثر استفاده کرد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۳

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۸/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۸/۱۷

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI: jzvj.2021.4561/۱۰.۳۰۴۹۵

واژه های کلیدی:

زنان، نگرش به زنان، روانسنجی

* نویسنده مسئول: مجیدی یوسفی افراشته

نشانی: ۱. استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران (نویسنده مسئول).

تلفن:

پست الکترونیکی: yousefi@znu.ac.ir

مقدمه

از پژوهش‌های مربوطه قرار گرفته است، به طوری که برخی تداوم نگرش‌های سنتی به زنان را در پدید آمدن موانع (سقف شیشه‌ای) بسیار موثر می‌دانند و در پژوهشی دیگر، نقش تبیین نگرش این چنین مطرح می‌شود، نگرش منفی جامعه نسبت به زنان شاغل در بیرون از خانه، باعث می‌شود تا زنان احساس کنند که حضورشان در جامعه با مسئولیت‌ها و نقش‌هایی که در خانواده عهده‌دارند در تضاد است (۹).

در نتیجه شناخت نگرش افراد جامعه نسبت به زنان در جهت برنامه ریزی و ایجاد فضایی مناسب برای ورود زنان به جوامع و بازار کار، امری لازم و ضروری است، چراکه نگرش‌ها توضیح‌دهنده تداوم رفتار افراد در موقعیت‌ها و شرایط گوناگون‌اند. در طی چند دهه گذشته، جوامع و فرهنگ‌های مختلف، به بررسی و مطالعه نقش نگرش زنان در زمینه‌های گوناگون پرداخته‌اند (۲۵، ۲۶ و ۲۷) و در این راستا پرسشنامه نگرش نسبت به زنان، که توسط اسپنس و هلمریچ (۲۸) طراحی شده است، از محبوب‌ترین ابزارهایی است که در این حوزه به کار گرفته شده است. پژوهشگران در جوامع گوناگون روایی و پایایی فرم بلند ۵۵ سوالی و دو فرم کوتاه شده ۲۵ و ۱۵ (۲۹) سوالی این ابزار را مورد مطالعه قرار داده‌اند (۳۰-۳۱) و از آن‌ها در پژوهش‌هایشان استفاده نموده‌اند. اعتبار و پایایی این پرسشنامه در ایران هم توسط صادقی، حسنی، مرادی و محمدخانی (۱۵) بررسی شده است. البته حجم نمونه پایین و عدم مشارکت گروه‌های مختلف دانشجویی از محدودیت‌های این پژوهش بود. با وجود تفاوت‌های زیاد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی ایران با دیگر کشورها، بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه و استفاده از آن امر مناسبی تلقی نمی‌شود. روانشناسی و جامعه‌شناسی جنسیت تأکید می‌کند که تعریف مقتضیات جنسیتی کاملاً وابسته به فرهنگ است و قابل اقتباس نیست. بنابراین نگرش به زنان و ابزار سنجش آن محدود به شرایط فرهنگی هر ملت است. با توجه به اینکه در حال حاضر پرسشنامه‌ای برای سنجش نگرش به نقش اجتماعی زنان در کشور وجود ندارد نوآوری آن به تولید ابزار نگرش سنج و پژوهشی جدید مربوط می‌شود. مساله اصلی این پژوهش آن است که پرسشنامه تهیه شده برای سنجش نگرش نسبت به زنان در مختصات اجتماعی و فرهنگی ایران، تا چه حد از روایی و پایایی برخوردار است؟

مواد و روش‌ها

با توجه به هدف، پژوهش حاضر از نوع «تحقیق و توسعه» است. تحقیق و توسعه روشی است که به منظور تدوین و تشخیص مناسب بودن یک محصول یا ابزار صورت می‌گیرد. هدف اساسی این نوع تحقیقات تدوین و تهیه برنامه‌ها، طرح‌ها و امثال آن است (۳۲). با توجه به اینکه پژوهش حاضر به دنبال ساخت و اعتباریابی ابزار سنجش نگرش به زنان در بین دانشجویان است، درصدد ارائه ابزار و محصول است و لذا از نوع تحقیق و توسعه است. از نظر روش جمع‌آوری داده‌ها توصیفی (غیرآزمایشی) و از طرح‌های همبستگی و به صورت خاص تحلیل ماتریس کواریانس (تحلیل عاملی و تکنیک مدل‌یابی معادلات ساختاری) است (۳۲).

جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای دانشگاه‌های آزاد اسلامی، پیام نور، علوم

جنسیت یکی از ابعاد مهم هویت فردی است که البته توسط انتظارات اجتماعی تکوین می‌یابد و تغییر می‌کند (۱). رادمان و گلیک (۲) جنسیت را طبق اغلب دیدگاه‌های اجتماعی، جنسیت را یک سازه اجتماعی معرفی می‌کنند و آن را نتیجه آرمانهای فرهنگی از مردانگی و زنانگی می‌دانند. بر همین اساس جنسیت بازتاب بستر و تعریف اجتماعی است و انتظارات فرهنگی به صورت تصورات قالبی جنسیتی و نقش‌های جنسیتی بر آن اثر دارد (۳). بررسی شاخص نابرابری جنسیتی نیز از وجود نابرابری‌های جنسیتی در سطح جهان حمایت می‌کند و نشان می‌دهد که زنان به شیوه‌های پنهان و آشکار با تبعیض و حاشیه‌راندگی در جامعه مواجه‌اند (۴، ۵، ۶، ۷). اما تفاوت در مقدار این شاخص در میان کشورهای گوناگون بسیار چشمگیر است. طبق گزارش منتشر شده از سوی برنامه توسعه سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۴، کمترین مقدار شاخص نابرابری جنسیتی به کشورهای پیشرفته‌ای چون اسلونی (۰/۰۱۶)، سوئیس (۰/۰۲۸)، آلمان (۰/۰۴۱) و دانمارک (۰/۰۴۸) و بیشترین مقدار شاخص به کشورهایی چون یمن (۰/۷۴۴)، نیجر (۰/۷۱۳) و چاد (۰/۷۰۶) تعلق دارد. همچنین میانگین این شاخص در جهان ۰/۴۴۹ است و ایران با مقدار شاخص ۰/۵۱۵ رتبه‌ی ۱۱۴ را در بین ۱۵۵ کشور رتبه‌بندی شده، دارد (۸).

برای ایجاد تغییر در نظام کنونی به سود نظامی پایدار، لازم است تا جوامع تغییر گسترده‌ی اقتصادی، زیستی و اجتماعی را در دستور کار خود قرار دهند و این تنها در سایه‌ی مشارکت همه مردم جامعه ممکن خواهد بود، از این رو هرگز نمی‌توان نیمی از جامعه یعنی زنان را نادیده انگاشت (۹). همچنین شواهد نشان می‌دهد که برابری جنسیتی، نقش بسیار مهمی در افزایش رشد اقتصادی و اجتماعی ایفا می‌کند (۱۰). با وجود این‌که در حال حاضر زنان در بیشتر جوامع به پیشرفت‌های مهمی چون مشارکت بالا در اشتغال و کسب درجات بالای تحصیلی نائل شده‌اند هنوز هم در زمینه‌های مختلفی چون میزان دستمزد دریاقتی و مشارکت در سطوح مدیریتی و مواضع تصمیم‌گیری بین زنان و مردان نابرابری وجود دارد (۱۱). در سال‌های اخیر نه تنها حضور زنان در رده‌های ارشد سازمانی دنیا افزایش نیافته است، بلکه در برخی مواقع حتی از تعداد آن‌ها نیز کاسته شده است (۱۲، ۱۳ و ۱۴).

هر چند زنان نسبت به گذشته از مشارکت بسیار بالایی در زندگی اجتماعی (۱۵) برخوردار شده‌اند اما این روند مستمر، منظم و فراگیر نبوده است. بنابراین پژوهش‌های بسیاری به دنبال توضیح و تفسیر حضور مداوم نابرابری‌های جنسیتی و معرفی موانع پیشرفت زنان صورت گرفته است (۱۶ و ۱۷) و در این خصوص، محققان سعی کرده‌اند تا مهم‌ترین عوامل و موانع را شناسایی کنند (۱۸). در مطالعات گوناگونی که صورت گرفته است، موانع ساختاری (۱۹) در سازمان‌ها (مانند سلطه مردان بر ساختارهای قدرت سازمانی و اجتماعی)، نهادهای سیاسی اجتماعی، فرهنگ، نگرش (۲۰-۲۱)، ارزش‌ها و هنجارهای مشترک جامعه به عنوان عوامل موثر مطرح شده است (۲۲-۲۳).

یکی از ابعاد مهم در حوزه نارضایتی زنان نسبت به برخوردهای اجتماعی، نگرش‌های اجتماعی است که نسبت به آنها شکل گرفته است (۲۴). نگرش به عنوان سازه‌ی شناختی (۲۲)، مورد تأکید بسیاری

۳- جمع آوری اطلاعات. در این مرحله با توجه به طرح نمونه گیری مطرح شده، پرسشنامه ها توزیع و داده های مورد نظر از ۸۷۶ نفر جمع آوری شد.

۴- تقسیم نمونه به طور تصادفی به دو قسمت مساوی. هدف از این کار تحلیل های اولیه و تحلیل عاملی اکتشافی برای نمونه اول و بررسی تأییدی مدل استخراج شده از مرحله اول در مرحله دوم است.

۵- تحلیل داده ها برای نمونه اول. در این مرحله اعتبار و روایی ابزار برای نیمی از افراد نمونه با رویکرد تحلیل عاملی اکتشافی بررسی شد و سؤالات معیوب از مجموعه حذف شدند.

۶- تحلیل داده ها برای نمونه دوم. در مرحله ششم بررسی اعتبار و روایی ابزار در نیمه دوم نمونه با تأکید بر تحلیل عاملی تأییدی انجام گرفت.

یافته ها

پس از غربالگری داده ها و اطمینان از صحت آنها، تحلیل اصلی در پاسخ به سؤالات پژوهش و طی دو مرحله انجام شد. همان طور که ذکر شد مجموع ۸۷۶ نفر نمونه به طور تصادفی به دو گروه ۴۳۸ نفری با استفاده از نرم افزار SPSS تقسیم شدند. هدف از این کار تشکیل دو گروه اکتشافی و روایی یابی بود. برای پاسخ به سوال پژوهشی اول، داده های نمونه اول و برای پاسخ به دیگر سوال ها داده های نمونه دوم به کار گرفته شد.

سؤال اول پژوهش

عامل های زیربنایی ابزار سنجش نگرش به زنان در بین دانشجویان کدامند؟

از روش تحلیل عاملی اکتشافی برای پاسخ به سؤال اول پژوهش استفاده شد. بررسی اعتبار همواره مقدمه و پیش گام بررسی روایی است و لذا ابتدا اعتبار ابزار به عنوان پیش شرط تحلیل عاملی اکتشافی بررسی شد. اولین گام در اصلاح و تعدیل ابزار اندازه گیری بررسی همبستگی تک تک سؤالات با نمره کل آزمون و ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف آن سؤال است (۳۶). در این مرحله سؤالات دارای ضریب همبستگی خیلی پایین (کمتر از ۰/۱۳)، حذف شدند. ضریب آلفای کرونباخ برای ابزار حاضر قبل از حذف سؤالات معیوب و برای مجموع ۳۵ سؤال ۰/۷۴ به دست آمد. نتایج حاصل در این مرحله نشان داد سؤالات ۲، ۸، ۲۳ و ۳۴ دارای همبستگی خیلی پایین و کمتر از ۰/۱۳ با مجموع سؤالات هستند و لذا حذف شدند. پس از حذف سؤالات معیوب ضریب آلفای کرونباخ به ۰/۷۷ ارتقاء یافت که طبق ملاک نانالی بالای ۰/۷ و مطلوب است (۳۷). با حفظ سؤالاتی که اطلاعات معتبری را ارائه می کردند شرایط و ملزومات استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی در مرحله بعد فراهم شد.

در ادامه از ملاک کولموگروف-اسمیرنوف و آزمون بارتلت جهت بررسی قابلیت کفایت ماتریس همبستگی برای تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. مقدار ملاک کولموگروف-اسمیرنوف برای داده های پژوهش حاضر ۰/۸۱ حاصل شد که هر چند در دامنه کاملاً مطلوب نیست اما کفایت داده ها برای تحلیل عاملی نسبتاً تأیید می شود.

پایه، علوم پزشکی و سراسری شهر زنجان است که در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ ثبت نام تحصیلی کرده اند. این دانشجویان از چهار گروه رشته تحصیلی علوم انسانی، علوم پزشکی، علوم پایه، فنی و مهندسی و هنر انتخاب شدند. به منظور اخذ نمونه مناسب از این دانشجویان ابتدا حجم نمونه تعیین و سپس نمونه ها بر اساس روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. حجم نمونه لازم با استفاده از فرمول نمونه گیری کوکران ۶۶۰ نفر تعیین شد اما با توجه به تصادفی نبودن نمونه ۹۰۰ نفر از دانشجویان برای شرکت در پژوهش انتخاب شدند. از مجموع ۹۰۰ پرسشنامه توزیع شده ۸۷۶ پرسشنامه قابل تحلیل جمع آوری شد. اطلاعات جمعیت شناختی در زیر آمده است.

جنسیت: از مجموع ۸۷۵ نفر شرکت کننده ای که جنسیت خود را مشخص کرده اند ۴۴۶ نفر (معادل ۵۲/۷۰ درصد) پسر و ۴۱۴ نفر (معادل ۴۷/۳۰ درصد) دختر بودند.

وضعیت تأهل: از مجموع ۸۷۰ نفر شرکت کننده ای که وضعیت تأهل خود را مشخص کرده اند ۶۱۱ نفر (معادل ۷۰/۲۰ درصد) مجرد و ۲۵۹ نفر (معادل ۲۹/۸۰ درصد) متأهل بودند.

رشته تحصیلی: از مجموع ۸۴۳ نفر شرکت کننده ای که رشته تحصیلی خود را مشخص کرده اند ۱۸۹ نفر (معادل ۲۲/۴۰ درصد) در رشته های انسانی، ۱۷۳ نفر (معادل ۲۰/۵۰ درصد) در رشته های علوم پایه، ۲۸۲ نفر (معادل ۳۳/۵۰ درصد) در رشته های فنی مهندسی، ۶۱ نفر (معادل ۷/۲۰ درصد) در رشته های هنر و معماری، ۷۰ نفر (معادل ۸/۳۰ درصد) در رشته های کشاورزی و ۶۸ نفر (معادل ۸/۱۰ درصد) در رشته های پزشکی مشغول به تحصیل بودند.

سطح تحصیلات: از مجموع ۸۴۶ نفر شرکت کننده ای که سطح تحصیلات خود را مشخص کرده اند ۸۳ نفر (معادل ۹/۸۰ درصد) در دوره کاردانی، ۵۳۰ نفر (معادل ۶۲/۶۰ درصد) در دوره کارشناسی، ۱۹۳ نفر (معادل ۲۲/۸۰ درصد) در دوره کارشناسی ارشد و ۴۰ نفر (معادل ۴/۷۰ درصد) در دوره دکتری مشغول به تحصیل بودند.

فرایند اجرای این پژوهش به صورت گام به گام و الهام گرفته از بازرگان، دادرس و یوسفی افراشته (۳۳) صورت گرفته و در زیر تشریح شده است.

۱- جستجوی کتب، مقالات و به طور کلی ادبیات مرتبط جهت تشخیص و شفاف سازی حوزه مورد مطالعه. هدف از این مرحله ورود آگاهانه و تخصصی به حوزه مورد مطالعه بود تا علاوه بر مرور نظریه ها و رویکردهای جاری، مباحث پیرامونی و عوامل تشکیل دهنده مفاهیم مرتبط با نگرش به زنان شناسایی شوند.

۲- تهیه ابزار مقدماتی با استفاده از ابزارهای مشابه، مراجعه به نتایج پژوهش ها و همچنین استفاده از نظر متخصصان و صاحب نظران. در این مرحله با بررسی و مرور ابزارهای موجود و مشابه (۲۹، ۳۴ و ۳۵) و همچنین مشاوره با تنی چند از کارشناسان و صاحب نظران حوزه زنان، ابزار اولیه پس از ملاحظه و اصلاحات متناظر آماده گردید. ابزار تهیه شده شامل ۳۵ سؤال بود که گزینه های پاسخ به آن بر حسب مقیاس لیکرت پنج درجه ای تنظیم شدند.

لذا در پاسخ به سؤال اول پژوهش می‌توان گفت پنج عامل زیربنایی، شغلی (با ۷ سؤال)، خانوادگی (با ۷ سؤال)، روابط اجتماعی (با ۵ سؤال)، عاطفی-جنسی (با ۵ سؤال) و رهبری و مدیریت (با ۴ سؤال) وجود دارند. این پنج عامل در مجموع با ۲۸ سؤال اندازه‌گیری می‌شوند و در مجموع ۷۰/۶۰ درصد از واریانس کل سؤال‌ها را تبیین می‌کنند.

سؤال دوم پژوهش

آیا ساختار عاملی به دست آمده از نمونه اول در نمونه دوم تأیید می‌شود؟

هدف این سؤال و تحلیل‌های مرحله دوم تأیید، اصلاح یا رد ساختار عاملی کشف شده از مرحله قبلی و طی تحلیل‌های مربوط به گروه مدرج سازی است. اگر ساختار به دست آمده از نمونه اول در نمونه دوم پژوهش نیز تأیید شد، گواه روایی آن است. داده‌های وارد شده به این مرحله نمونه‌ی تصادفی دوم هستند که البته سؤالات معیوب شناسایی شده در مراحل قبل، از آن حذف شده‌اند. از نرم افزار لیزرل LISREL 8.80 برای ارزیابی مدل اندازه‌گیری این پژوهش استفاده شد. روش برآورد حداقل مجزورات وزنی (Weighted Least Squares) با داده‌هایی از همبستگی پلی کوریک و ماتریس کوارینانس مجانبی در تحلیل داده استفاده شد. روش حداقل مجزورات وزنی به این دلیل که گزینه‌های سؤالات، پنج طبقه‌ای بودند و همبستگی پلی کوریک به جای همبستگی گشتاوری پیرسون باید محاسبه می‌شد ترجیح داده شد (۳۳).

دو نوع ارزیابی جزئی و برازش کلی در مدل‌های تأییدی بررسی می‌شوند. ارزیابی جزئی به مسیرهای رسم شده از عامل‌های مکنون به نشانگرها (در مدل اندازه‌گیری) مربوط می‌شود. برای ارزیابی برازش کلی مدل‌های اندازه‌گیری نیز از چندین شاخص نیکویی برازش (که میزان حمایت داده‌ها را از مدل مفهومی می‌سنجند) استفاده شد. شاخص‌های مورد استفاده عبارتند از: نسبت درست‌نمایی کای دو (X^2)، نسبت کای دو به درجه آزادی (X^2/df)، نیکویی برازش (GFI)، نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)، ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)، CFI و NFI و شاخص توکر-لوئیس (TLI).

همچنین در آزمون بارتلت مقدار کای دو (۱۱۴۶۷) در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنی دار به دست آمد که مؤید دیگری برای انجام تحلیل عاملی است. آزمون کرویت بارتلت به ارزیابی این سؤال می‌پردازد: ماتریس همبستگی که پایه تحلیل عاملی قرار می‌گیرد، در جامعه برابر صفر است یا خیر. معنی دار شدن آزمون بارتلت نشان داد که ساختار ماتریس همبستگی داده‌ها کفایت لازم برای انجام تحلیل عاملی را دارد.

برای تعیین تعداد عامل‌های زیربنایی از دو ملاک کیزر^۱ که به طور کلی عامل‌های دارای مقدار ویژه بالای ۱ را قابل قبول می‌داند و نمودار سنگ ریزه^۲ استفاده شدند. بر اساس هر دو ملاک ۵ عامل زیربنایی برای سؤال‌های پرسشنامه نگرش به زنان استخراج شدند. در جدول ۱ ساختار عاملی به دست آمده نمایش داده شده است. سؤال‌های ۱۶، ۱۷ و ۲۷ در هیچ یک از عامل‌های استخراج شده بار معنی داری (بالتر از ۰/۴۰) نداشتند و لذا حذف شدند. ساختار عاملی نمایش داده شده در جدول شماره ۱ ساختار نهایی استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی (پس از حذف سؤالات) است.

جدول ۱ ساختار عاملی نهایی به دست آمده پس از حذف سؤالات معیوب (در دو مرحله اصلاح: اعتباریابی و رواسازی) را نشان می‌دهد. مشخص است همه سؤال‌ها بار عاملی معنی داری (با توجه به حجم نمونه حاضر ۰/۴۰) روی عامل‌های مربوط دارند. لذا می‌توان گفت همه سؤال‌ها به عوامل مشخص شده مرتبط هستند. به عنوان مثال سؤال‌های ۴، ۵، ۶، ۹، ۳ و ۷ به عامل اول مرتبط هستند. ستون آخر جدول بالا میزان اشتراک را برای تک تک سؤال‌ها نشان می‌دهد. این مقدار بیانگر میزان واریانس تبیین شده هر سؤال توسط عوامل استخراج شده است. به عنوان مثال ۶۶ درصد واریانس کل سؤال اول توسط عوامل پنج گانه توضیح داده می‌شود که بیشترین سهم از این مقدار متعلق به عامل اول است. دو ردیف آخر این جدول نیز مقدار ویژه و واریانس تبیین شده توسط هر عامل را نشان می‌دهد. مقدار ویژه بیانگر مقداری از واریانس کل متغیرهاست که توسط آن عامل تبیین می‌شود. درصد واریانس نیز میزان واریانس تبیین شده توسط هر عامل را به درصد بیان می‌کند. دو شاخص مذکور به سهم هر یک از عامل‌ها در ارتباط با اطلاعات پرسشنامه اشاره دارد. بدیهی است عامل اول بیشترین مقدار از اطلاعات مورد تحلیل را تبیین می‌کند.

فعالیت تکمیلی پس از استخراج عامل‌های زیربنایی نام‌گذاری عامل هاست. نام‌گذاری عامل‌ها علاوه بر اینکه به مفاهیم مکنون در ماهیت سؤال‌ها مربوط می‌شود، متضمن مراجعه به ادبیات پژوهشی مرتبط نیز هست (۳۳). با دقت در معنا و مفهوم سؤالات هر عامل در جدول بالا مشخص می‌شود که پنج عامل استخراج شده پنج حوزه مستقل را در نگرش به زنان پوشش می‌دهند. عامل اول را که شامل گویه‌هایی در باب نگرش به مسائل شغلی زنان است می‌توان با عنوان «شغلی» معرفی کرد. به همین صورت عامل دوم «خانوادگی»، عامل سوم «روابط اجتماعی»، عامل چهارم «عاطفی-جنسی» و عامل پنجم «رهبری و مدیریت» نام‌گذاری می‌شوند.

2. Scree plot

1. Kaser

جدول ۱- ابعاد استخراج شده نهایی برای نگرش به زنان پس از حذف سوالات معیوب

میزان اشتراک	عامل‌ها					گویه‌ها	شماره
	۵	۴	۳	۲	۱		
۰/۶۶					۰/۸۵	روحیه و احساسات زنانه با اغلب مشاغل سازگار نیست.	۴
۰/۶۸					۰/۸۳	مردان در تحمل مشکلات و چالش‌های شغلی تاب آوری بالاتری دارند.	۵
۰/۷۲					۰/۸۳	از دیدن زنی که با تاکسی مسافر کشی می‌کند تعجب می‌کنم.	۶
۰/۷۰					۰/۸۳	بین وظایف خانه و مراقبت از فرزندان و اشتغال تداخل وجود دارد.	۹
۰/۷۰					۰/۸۱	به طور کلی مردان برای اغلب مشاغل مناسب‌تر از زنان هستند.	۳
۰/۶۵					۰/۸۱	در استخدام مردان باید نسبت به زنان در اولویت باشند.	۱
۰/۶۹					۰/۸۰	شغل‌هایی مثل (قضاوت، قصابی، راننده ماشین سنگین، خلبانی...) برای زنان مناسب نیستند.	۷
۰/۷۱				۰/۸۳		معمولاً سرپرست خانواده (که اغلب مردان هستند) احساس مسئولیت بیشتری در قبال خانواده دارد.	۱۵
۰/۶۸				۰/۸۲		در زندگی مشترک برای نگه‌داری از بچه مادر صلاحیت بیشتری از پدر	۱۰
۰/۶۹				۰/۸۲		خیانت زن به شوهر از خیانت شوهر به زن، جبران‌ناپذیر و زشت‌تر است.	۱۳
۰/۷۰				۰/۸۲		زمانی که اختلاف نظر بین زوجین پیش می‌آید، بهتر است برای ختم مشکلی زودتر کوتاه بیاید.	۱۲
۰/۶۹				۰/۸۲		در تصمیم‌گیری‌های خانوادگی، مردان نسبتاً مدیریت و عملکرد بهتری دارند.	۱۴
۰/۷۱				۰/۸۲		پس از متار که مادر (در صورت شاغل بودن) بهتر از پدر می‌تواند از بچه مراقبت کند.	۱۱
۰/۱۹				۰/۴۳		اگر حق طلاق به زن داده شود، مشکلات زیادی برای خانواده پیش خواهد آمد.	۱۸
۰/۷۶			۰/۸۸			نیاز جنسی مردان نسبت به زنان بیشتر است.	۲۵
۰/۸۰			۰/۸۸			اقدام اولیه دختران برای پیشنهاد ازدواج پسندیده نیست.	۲۸
۰/۷۶			۰/۸۷			ارضای نیاز جنسی مردان نسبت به زنان اولویت دارد.	۲۹
۰/۷۴			۰/۸۵			رابطه عاطفی یا جنسی خارج از چارچوب ازدواج برای زنان زشت‌تر از مردان است.	۲۶
۰/۷۹			۰/۸۵			زنان در هنگام حل مسأله و تصمیم‌گیری هیجانی عمل می‌کنند.	۳۰
۰/۷۹		۰/۸۹				مردان در رابطه اجتماعی با زنان باید مراقب باشند که زنان وابستگی عاطفی پیدا نکنند.	۲۰
۰/۷۴		۰/۸۸				نجابت زن در حضور مرد غریبه مهم‌تر از نجابت مرد در حضور زن غریبه است.	۲۴
۰/۷۸		۰/۸۷				در یک گردش مختلط (خانوادگی، همکار، همکلاسی) حتی اگر زنان گروه شاغل هم باشند، مردان باید هزینه‌ها را تقبل کنند.	۱۹
۰/۸۰		۰/۸۶				زنان در محیط‌های اجتماعی خیلی بیشتر از مردان دنبال جلب توجه هستند.	۲۱
۰/۷۴		۰/۸۵				هر چه خانواده‌ها زندگی دخترانشان را بیشتر تحت نظر قرار دهند، جامعه سالم‌تری خواهیم داشت.	۲۲
۰/۷۸	۰/۸۷					مدیریت بیشتر یک تخصص مردانه است.	۳۱
۰/۷۲	۰/۸۴					نقش زنان در مسایل سیاسی و قانون‌گذاری باید بیشتر شود.	۳۵
۰/۷۰	۰/۸۴					معمولاً عملکرد کارکنان زمانی که مدیر مرد دارند بهتر از زمانی است که مدیر آنها زن است.	۳۲
۰/۷۲	۰/۸۳					سطوح بالای مدیریت به دلیل شرایط استرس‌زاه مناسب خانم‌ها نیست.	۳۳
	۲/۶۳	۳/۸۹	۴/۰۵	۴/۲۸	۴/۹۲	مقدار ویژه	
	۹/۴۱	۱۳/۸۹	۱۴/۴۵	۱۵/۲۹	۱۷/۵۶	درصد واریانس	

مدل اندازه گیری (تحلیل عاملی تأییدی)

جدول شماره ۲ نتایج حاصل از مدل اندازه گیری برای ارزیابی روابط عامل های مکنون و نشانگرهای مربوط به آنها را نشان می دهد

جدول ۲- نتایج تحلیل عاملی تأییدی و شاخص های ارزیابی جزئی

سازه	نشانگر	ضریب استاندارد	مقدار t	R2	آلفای کرونباخ	اعتبار مرکب
شغلی	گویه ۱	۰/۷۹	۱۹/۴۴	۰/۶۲	۰/۹۱	۰/۹۴
	گویه ۲	۰/۸۶	۲۲/۱۹	۰/۷۵		
	گویه ۳	۰/۸۳	۲۱/۰۳	۰/۶۹		
	گویه ۴	۰/۷۹	۱۹/۷۱	۰/۶۳		
	گویه ۵	۰/۸۲	۲۰/۵۷	۰/۶۷		
	گویه ۶	۰/۸۱	۲۰/۳۲	۰/۶۶		
	گویه ۷	۰/۸۶	۲۱/۸۷	۰/۷۳		
خانوادگی	گویه ۱۰	۰/۷۶	۱۱/۴۳	۰/۳۶	۰/۷۴	۰/۸۳
	گویه ۱۱	۰/۷۶	۱۰/۸۱	۰/۳۵		
	گویه ۱۲	۰/۷۷	۱۰/۵۰	۰/۳۲		
	گویه ۱۳	۰/۷۸	۸/۶۱	۰/۲۲		
	گویه ۱۴	۰/۸۰	۹/۱۹	۰/۲۶		
	گویه ۱۵	۰/۷۳	۱۲/۳۵	۰/۴۲		
روابط اجتماعی	گویه ۱۸	۰/۷۹	۲۰/۰۱	۰/۶۶	۰/۸۷	۰/۸۹
	گویه ۱۹	۰/۷۶	۱۹/۱۱	۰/۶۲		
	گویه ۲۰	۰/۸۰	۱۹/۵۲	۰/۶۴		
	گویه ۲۱	۰/۸۳	۲۰/۰۸	۰/۶۷		
	گویه ۲۲	۰/۶۸	۲۰/۱۱	۰/۶۷		
عاطفی-جنسی	گویه ۲۶	۰/۸۴	۱۷/۰۴	۰/۵۵	۰/۸۳	۰/۸۷
	گویه ۲۷	۰/۷۵	۱۷/۲۱	۰/۵۶		
	گویه ۲۸	۰/۷۷	۱۷/۳۱	۰/۵۶		
	گویه ۲۹	۰/۷۲	۱۷/۱۱	۰/۵۵		
رهبری و مدیریت	گویه ۳۳	۰/۶۵	۱۹/۱۶	۰/۶۵	۰/۸۳	۰/۸۴
	گویه ۳۴	۰/۷۵	۱۸/۵۱	۰/۶۱		
	گویه ۳۵	۰/۷۶	۱۸/۹۸	۰/۶۴		
	گویه ۳۶	۰/۶۶	۱۸/۴۷	۰/۶۱		

$X^2=509/74$, Df=309, $X^2/df=1/64$ (مطلوب), RMSEA=0/04(مطلوب), GFI=0/92(مطلوب),
 AGFI=0/90(مطلوب), TLI=0/94(مطلوب), NFI=0/94(مطلوب), CFI=0/98(مطلوب),
 RMR=0/037(مطلوب)

در کنار بررسی ساختار عاملی تأییدی به قسمت روایی یابی(که در قسمت قبل گزارش شد)، بررسی‌های دیگری نیز برای روایی ابزار و عامل‌های آن در این قسمت صورت می‌گیرد. روایی سازه عامل به مقداری که مجموع نشانگرها به درستی مفهوم سازه را منعکس می‌کنند گفته می‌شود (۳۷). دو شاخص روایی همگرا و روایی تفکیکی برای بررسی روایی سازه در این پژوهش بررسی شدند؛ روایی همگرا و روایی تفکیکی. روایی همگرا به مقداری که نشانگرها عامل مکنون مورد نظر را تبیین می‌کنند مربوط می‌شود. روایی همگرا توسط بار عاملی و شاخص اعتبار مرکب سنجیده می‌شود(۳۷). به‌علاوه فورنل و لاکر(۳۸) شاخصی را تحت عنوان میانگین واریانس برآورد شده یا AVE (Average Variance Expected) معرفی کرده‌اند که بسیار مورد استفاده و استقبال قرار گرفته است(۳۹). این شاخص ریشه دوم میانگین توان دوم بارهای عاملی برای هر عامل است. عامل-هایی که دارای AVE بالاتر از ۰/۵ باشند دارای روایی همگرا هستند. روایی تفکیکی بر تمایز پذیری و استقلال عامل‌هایی که حتی به لحاظ نظری مشابه ولی مستقل هستند اشاره دارد. روایی تفکیکی به دنبال این سؤال است که تا چه حدی یک عامل در رقابت با عامل‌های خارجی، نامرتب و محاسبه نشده می‌تواند واریانس مجموعه‌ای نشانگر را تبیین کند؟ اگر عاملی بیشترین مقدار از واریانس درون مجموعه‌ای نشانگر را برآورد کند و در واقع با عامل‌های نامرتب همبستگی کمتری نشان دهد دارای روایی تفکیکی است(۳۹). اگر مقدار AVE هر عامل بزرگتر از مجذور همبستگی آن عامل با دیگر عامل‌ها باشد نشان دهنده روایی تفکیکی است(۳۸-۳۹). اطلاعات جدول ۲ که معنی‌داری بارهای عاملی همه نشانگرها را برای هر پنج عامل نشان می‌دهد یکی از شواهد روایی همگراست. بالا بودن شاخص اعتبار مرکب نیز که در جدول ۲ نمایش داده شده است، تأیید دیگری برای روایی همگراست. جدول ۳ اطلاعات حاصل برای روایی همگرا و تفکیکی با استفاده از شاخص AVE برای هر عامل نشان می‌دهد.

جدول ۳- مجذور همبستگی بین عامل‌ها و شاخص AVE (روی قطر اصلی) برای کیفیت اندازه‌گیری

هر عامل	۱	۲	۳	۴	۵
۱. شغلی	۰/۸۲				
۲. خانوادگی	۰/۰۸	۰/۵۷			
۳. روابط اجتماعی	۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۸۱		
۴. عاطفی-جنسی	۰/۰۴	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۷۶	
۵. رهبری و مدیریت	۰/۰۰	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۷۰

در جدول شماره ۲، بار عاملی استاندارد، مقدار t و درصد واریانس تبیین شده برای نشانگرهای هر عامل مشخص شده‌اند. شاخص ارزیابی ارتباط هر نشانگر با عامل زیربنایی‌اش، معنی‌داری مقدار t است. طبق نتایج جدول ۲ مقادیر برای همه روابط نشانگرها با عامل‌های خود ۲ بیشتر از ۲ و لذا معنی‌دار است. بنابراین نتیجه می‌شود همه نشانگرها به طور معنی‌داری به عامل زیربنایی خود مرتبط هستند. در نتیجه می‌توان گفت مدل اندازه‌گیری بر اساس ارزیابی شاخص‌های جزئی مطلوب است. همچنین در زیر جدول ۲ مقادیر حاصل شده برای شاخص‌های برازش و ارزیابی وضعیت آنها آورده شده است. همه هشت شاخص بررسی شده در وضعیت مطلوب قرار دارند. با توجه به نتایج حاصل می‌توان گفت برازش کلی مدل اندازه‌گیری در وضعیت مطلوب قرار دارد.

بنابر آنچه گفته شد در ارزیابی جزئی مدل با توجه به مقادیر t بالای ۲ همه سؤال‌ها با عامل زیربنایی خود رابطه معنی‌داری دارند. این نتیجه رابطه سؤال با عامل را همان طور که از تحلیل عاملی اکتشافی حاصل شده بود تأیید کردند. همچنین شاخص‌های ارزیابی کلی مدل از برازش کلی مدل اندازه‌گیری حمایت کرد. لذا ساختار عاملی به دست آمده از مرحله اول پژوهش و تحلیل عاملی اکتشافی تأیید شد.

سؤال سوم پژوهش

شاخص‌های پایایی ابزار چگونه است؟

سه نوع شاخص بررسی اعتبار شامل همگونی درونی، اعتبار گویه و اعتبار مرکب در این پژوهش محاسبه شدند. شاخص اعتبار گویه بخشی از واریانس گویه است که از سازه تأثیر می‌گیرد و نه واریانس خطا(۳۶). اگر بار عاملی گویه معنی‌دار باشد(دارای مقدار t بزرگتر از ۲ باشد) دارای اعتبار است. جهت بررسی اعتبار همگونی درونی ضریب آلفای کرونباخ و اعتبار مرکب به تفکیک عامل‌ها محاسبه و در جدول ۲ گزارش شده است. ضریب آلفای کرونباخ شاخصی برای اندازه‌گیری میزان تعلق و انسجام درونی گویه‌های چندگانه به یک عامل است. مقدار آلفای بالای ۰/۷ را قابل قبول دانسته است. اعتبار مرکب را برای زمانی که از اعتبار برای عامل‌های ساختاری استفاده می‌شود توصیه کرده است. اعتبار مرکب به ارزیابی میزان کفایت گویه‌های یک عامل نهفته در اندازه-گیری آن می‌پردازد. مقدار قابل قبول برای شاخص اعتبار مرکب ۰/۷ است (۳۷). دو ستون آخر جدول ۲ نتایج حاصل از بررسی اعتبار را گزارش می‌کنند. نتایج گزارش شده در جدول ۲ از وجود اعتبار همگونی درونی و اعتبار مرکب حمایت می‌کنند.

بنابراین در پاسخ به سؤال سوم پژوهش می‌توان گفت با توجه به نتایج به دست آمده در بررسی سه شاخص ارزیابی اعتبار، اعتبار گویه(با توجه به معنی‌داری ضرایب استاندارد عاملی)، اعتبار همگونی درونی(بر اساس مقادیر آلفای بالای ۰/۷) و همچنین اعتبار مرکب(بر اساس مقادیر بالای ۰/۷) مطلوب و مناسب است.

سؤال چهارم پژوهش

شاخص‌های بررسی روایی ابزار چگونه است؟

شاخص روایی یادشده وضعیت مناسب و قابل قبولی را داشتند. روایی نیز مانند اعتبار در ارزیابی هر ابزار اندازه‌گیری دارای نقش مهم و کلیدی می‌باشد. روایی دال بر اندازه‌گیری مناسب آن چیزی است که ابزار برای آن تهیه شده است. در این پژوهش، علاوه بر روایی محتوایی و صوری، روایی سازه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین وجوه روایی از طریق روایی تفکیکی و تشخیصی بررسی شدند و در کل با ارزیابی نتایج حاصل روایی این پژوهش نیز مطلوب می‌باشد. در بررسی روایی ابزار تعدادی از سؤالات حذف شدند. این سؤالات یا مشابه آنها در ابزارهای مشابه خارجی استفاده می‌شوند اما به دلیل تفاوت‌های فرهنگی یا پایه‌های حقوقی متفاوت به نظر در جامعه ایران به اندازه کافی شفاف نیستند. این موضوعات اگر چه در برخی پژوهش‌های جامعه‌شناسی (۴۰، ۴۱) و (۴۲) مطالعه شده است اما همچنان نیازمند توجه پژوهشی بیشتر به ویژه پژوهش‌های بین رشته‌ای است.

یکی از محدودیت‌های این پژوهش آن بود که جامعه آماری آن به دانشجویان شهر زنجان محدود شده بود، بنابراین تعمیم نتایج فوق به افراد و دیگر گروه‌ها باید با احتیاط صورت گیرد. ممکن است نگرش دانشجویان معرف نگرش همه اقشار جامعه نباشد. همچنین در این پژوهش رابطه نگرش به زنان با دیگر متغیرها بررسی نشد. بنابراین با توجه به این نکته که نگرش نسبت به زنان می‌تواند تحت تأثیر عوامل گوناگونی چون سن، جنسیت، سطح تحصیلات، نوع مذهب، قومیت، سطح اجتماعی اقتصادی افراد و... باشد، پیشنهاد می‌گردد تا بررسی نگرش نسبت به زنان با هدف بررسی عوامل فوق صورت پذیرد. همچنین لازم به ذکر است که با توجه به پژوهش‌های صورت گرفته در دیگر کشورها و جوامع، نگرش نسبت به زنان در طول چند دهه اخیر به دلایل گوناگونی مانند قوانین حمایتی و برنامه‌های آموزشی تغییر یافته است (۴۳-۴۴). بنابراین مطالعه نگرش به زنان در جامعه ایران و تحول آن در بین گروه‌های مختلف اجتماعی نیازمند ابزار سنجشی مناسب است. بررسی تغییر و تحول سازه فوق با توجه به افزایش سطح تحصیلات زنان در ایران و ایجاد تحولات سریع و در برخی از مواقع افزایش آگاهی جامعه، به واسطه پدیده‌ی جهانی شدن، مطالعه و بررسی تفاوت نسلی در قالب طرح‌های طولی و زنجیره‌ای می‌تواند نتایج جالبی را به‌همراه داشته باشد. از سوی دیگر، از آنجایی که نگرش نسبت به زنان در بسیاری از حوزه‌های جامعه مانند اعمال خشونت علیه زنان، اصلاح قوانین مربوط به زنان و خانواده، انتصاب و ارتقای شغلی آن‌ها در پست‌های دولتی و مدیریتی و... نقشی بسیار مهمی دارد، پرسشنامه حاضر می‌تواند در پژوهش‌هایی با محوریت زنان مفید واقع شود.

نتیجه‌گیری

در پایان با توجه به یافته‌های تحقیق حاضر می‌توان ابزار نگرش به زنان را برای استفاده در جامعه ایران را روا و معتبر دانست.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی شرکت‌کننده‌ها تکمیل شد.

طبق اطلاعات جدول ۳ که مقادیر AVE را برای پنج عامل روی قطر اصلی نشان می‌دهد، روایی همگرا از طریق برآورد میانگین واریانس تبیین شده برقرار است. مقادیر بالای ۰/۵ برای این شاخص مطلوب ارزیابی می‌شوند. از جدول مشخص است که مقادیر AVE برای عامل-های این پژوهش بین ۰/۵۷ (خانوادگی) تا ۰/۸۲ (شغلی) در نوسان است و بنابراین روایی همگرا طبق این شاخص نیز تأیید می‌شود. مقادیر غیر قطری در جدول بالا مجذور همبستگی بین عامل‌هاست. همان‌طور که از جدول مشخص است، شاخص AVE برای همه عامل‌ها از همبستگی دو به دو بین عامل‌ها بزرگتر است و لذا روایی تفکیکی برای هر پنج عامل وجود دارد. بنابراین شواهد دال بر روایی همگرا (بر اساس معنی‌داری بارهای عاملی، بالا بودن شاخص اعتبار مرکب از ۰/۷ و همین‌طور بالاتر از ۰/۵ بودن شاخص AVE برای هر پنج عامل) و روایی تفکیکی (با توجه به بیشتر بودن مقدار شاخص AVE برای هر عامل نسبت به مجذور همبستگی دو به دو عامل‌ها) است.

بحث و بررسی

این پژوهش با هدف ساخت، اعتباریابی و روایی‌یابی ابزار سنجش نگرش نسبت به زنان در بین دانشجویان صورت گرفته شد. به همین منظور، ابتدا با مطالعه پیشینه پژوهش، الهام از ابزار پرکاربرد پرسشنامه نگرش نسبت به زنان (AWS) که توسط اسپنس و هلمریچ طراحی شده است و همچنین در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی و قانونی کشور با دیگر کشورها پرسشنامه اولیه ۳۵ سؤالی طراحی گردید و در نمونه ۹۰۰ نفری پژوهش اجرا شد. سپس برای اعتباریابی و بهبود اعتبار ابزار آزمون کرونباخ و همبستگی سوال با کل آزمون به‌کار گرفته شد و اعتبار ابزار مورد تأیید قرار گرفته شد. همچنین با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و به‌کارگیری دو ملاک کیزر و نمودار ریزه سنگ پنج عامل شغلی، خانوادگی، روابط اجتماعی، عاطفی-جنسی و مدیریت و رهبری به‌عنوان عوامل زیربنایی نگرش نسبت به زنان تعیین شده‌اند. عوامل مطرح شده با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی و تأیید شدند و تعداد ۲۸ سوال از مجموع ۳۵ سوال موجود در پرسشنامه اولیه به پنج عامل یاد شده مربوط شدند.

برای مطالعه و بررسی دو شرط روایی و اعتبار ابزار، ملاک‌ها و روش-های نسبتاً جامعی به‌کار گرفته شد. سه شاخص همگونی درونی، اعتبار گویه و اعتبار مرکب برای مطالعه اعتبار در دو مرحله محاسبه شدند و ارزیابی اعتبار مدل نشان داد که اعتبار گویه، اعتبار همگونی درونی و اعتبار مرکب مناسب و مورد تأیید می‌باشد. اولین ملاک در ارزیابی هر ابزار سنجش و اندازه‌گیری اعتبار ابزار و عامل‌های تشکیل دهنده آن است، زیرا در صورت بی‌اعتباری و یا کم‌اعتباری ابزار، یافته‌های حاصل از آن قابل قبول و معتبر نخواهد بود بنابراین باتوجه به مطلوبیت شاخص‌ها می‌توان ابزار حاضر را معتبر و پایا ارزیابی نمود.

در بررسی روایی نیز شاخص‌های مختلفی چون روایی عاملی، روایی تفکیکی و روایی تشخیصی مورد بررسی قرار گرفتند. روایی سازه به مقداری که مجموع نشانگرها مفهوم سازه را به‌درستی منعکس می‌کنند مربوط می‌شود. در این پژوهش دو شاخص بررسی روایی سازه شامل روایی همگرا و روایی تفکیکی بررسی شدند و پس از ارزیابی هر سه

- competing paradigms. American Psychologist. 1980 Oct;35(10):902.
12. Barreto ME, Ryan MK, Schmitt MT. The glass ceiling in the 21st century: Understanding barriers to gender equality. American Psychological Association; 2009.
 13. Koyuncu M, Burke RJ, Wolpin J. Work-family conflict, satisfactions and psychological well-being among women managers and professionals in Turkey. Gender in Management: An International Journal. 2012 May 4.
 14. Vinnicombe S, Doldor E, Sealy R, Pryce P, Turner C. The female FTSE board report 2015.
 15. Sadeghi, N., hasani, J., Moradi, A., Mohammadkhani, S. The Validity, Reliability and Factor Structure of the Short Version of Attitude toward Women Scale. Scientific Research Quarterly of Woman and Culture, 2017, 9(32), 7-19.
 16. Mattis MC. Organizational initiatives in the USA for advancing managerial women. Women in Management: Current Research Issues. Paul Chapman, London. 1994 Oct 28:241-76.
 17. Tharenou P. Gender differences in advancing to the top. International Journal of Management Reviews. 1999 Jun;1(2):111-32.
 18. Rezaiean Gharagozlou A, Rostamalizadeh V. Factors deterrent women's economic participation by families in the local community (Case study of women in Behdeh, Parsian city). Quarterly Journal of Women and Society. 2020 Apr 20;11(41):53-78.
 19. Ashenafi, M. Factors Affecting Women Participation in Politics and Decision making. A Dissertation of MA Thesis 2009.
 20. Ronald I, Pippa N. Rising tide: Gender equality and cultural change around the world. Cambridge University Press, 2003.
 21. Wirth L. Women in management: Closer to breaking through the glass ceiling. Women, gender and work. 2001.
 22. Siaroff A. Women's representation in legislatures and cabinets in industrial democracies. International political

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: مجید یوسفی افراشته، زهرا محقق؛ روش شناسی و تحلیل داده‌ها: زهرا حسینی؛ نظارت و نگارش نهایی: مجید یوسفی افراشته.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

1. Safdar S, Kosakowska-Berezecka N. Psychology of Gender through the Lens of Culture. SPRINGER INTERNATIONAL PU; 2016.
2. Rudman LA, Glick P. The social psychology of gender: How power and intimacy shape gender relations. Guilford Press; 2012 Aug 22.
3. Duflo E. Women empowerment and economic development. Journal of Economic literature. 2012 Dec;50(4):1051-79.
4. Sen A. Development as Freedom (New York: Anchor). SOUTH INDIAN ICT CLUSTERS. 1999;227.
5. Guiso L, Sapienza P, Zingales L. People's opium? Religion and economic attitudes. Journal of monetary economics. 2003 Jan 1;50(1):225-82.
6. Morrisson C, Jütting JP. Women's discrimination in developing countries: A new data set for better policies. World Development. 2005 Jul 1;33(7):1065-81.
7. Cavalcanti T, Tavares J. The output cost of gender discrimination: a model-based macroeconomic estimate.
8. UNDP. Human Development Report 2015. New York: Work for Human
9. Baumgartner MS, Schneider DE. Perceptions of women in management: A thematic analysis of razing the glass ceiling. Journal of Career Development. 2010 Aug;37(2):559-76.
10. Loko B, Diouf MA. Revisiting the determinants of productivity growth: What's new?.
11. Riger S, Galligan P. Women in management: An exploration of

- of the Attitudes toward Women Scale (AWS) among Turkish students.
32. Sarmad, Z., Bazargan, A., & Hejazi, E. *Research Methods in Behavioral Sciences* (8th ed.). 2019, Agah Press.
 33. Bazagan, A., Dadras, M., & Yousefi Afrashteh, M. Construction and Validation of an Instrument to Measure the Quality of Academic Services to Students. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education.*, 2014 20(2).
 34. Spence JT, Helmreich RL. *Masculinity and femininity: Their psychological dimensions, correlates, and antecedents.* University of Texas Press; 1979 Jun 1.
 35. Chau PY. Reexamining a model for evaluating information center success using a structural equation modeling approach. *Decision Sciences.* 1997 Apr; 28(2):309-34.
 36. Churchill Jr GA. A paradigm for developing better measures of marketing constructs. *Journal of marketing research.* 1979 Feb; 16(1):64-73.
 37. Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. *Multivariate data analysis* (Fifth Edition Ed.). New Jersey, Englewood Cliffs: Printice-Hall Inc, 1998.
 38. Fornell C, Larcker DF. Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research.* 1981 Feb; 18(1):39-50.
 39. Farrell AM. Insufficient discriminant validity: A comment on Bove, Pervan, Beatty, and Shiu (2009). *Journal of business research.* 2010 Mar 1; 63(3):324-7.
 40. Soltanifar, M; hashemi, SH and yaghoobirad, F. The relationship between cultural factors and women's civil rights. *Journal of Cultural Management*, 2011, 5(2), 1-18.
 41. Norouzi, F., & Golparvar, M. A Study of Women's Perception of Enjoying Citizen's Rights and Factors Affecting It. *Rahbord*, 2011, 20(59), 167-190.
 42. Ahmadi, S., Dokoohaki, L., Hajipour, M. The Relationship between Awareness of Citizenship Rights and the Quality of Life among Women Aged between 25-44 in science review. 2000 Apr;21(2):197-215.
 23. Lyness KS, Terrazas JM. Women in management: An update on their progress and persistent challenges. *International review of industrial and organizational psychology.* 2006 Jan 1;21:267.
 24. Rezaee H. Investigating the Impact of Women's Employment on Economic Growth in Selected Middle East Countries: Using the Panel Data. *Quarterly Journal of Women and Society.* 2020 Jun 21; 11(42):207-26.
 25. Patel CJ, Johns L. Gender role attitudes and attitudes to abortion: Are there gender differences? *The Social Science Journal.* 2009 Sep 1;46(3):493-505.
 26. Bhanot S, Senn CY. Attitudes towards violence against women in men of south Asian ancestry: are acculturation and gender role attitudes important factors?. *Journal of Family Violence.* 2007 Jan; 22(1):25-31.
 27. Lee J, Kim J, Lim H. Rape myth acceptance among Korean college students: The roles of gender, attitudes toward women, and sexual double standard. *Journal of interpersonal violence.* 2010 Jul;25(7):1200-23.
 28. Spence JT, Helmreich RL. The Attitudes Toward Women Scale: An objective instrument to measure attitudes toward the rights and roles of women in contemporary society. *American Psychological Association*; 1972.
 29. Spence JT, Helmreich R, Stapp J. A short version of the Attitudes toward Women Scale (AWS). *Bulletin of the Psychonomic society.* 1973 Oct; 2(4):219-20.
 30. Chia RC, Allred LJ, Jerzak PA. Attitudes toward women in Taiwan and China: Current status, problems, and suggestions for future research. *Psychology of Women Quarterly.* 1997 Mar; 21(1):137-50.
 31. Delevi R, Bugay A. Assessing reliability and validity of the 15-item short version

- Shiraz. Quarterly Journal of Women and Society, 2016, 7(25), 29-44.
43. Loo R, Thorpe K. Attitudes toward women's roles in society: A replication after 20 years. Sex Roles. 1998 Dec;39(11):903-12.
44. Donnelly K, Twenge JM, Clark MA, Shaikh SK, Beiler-May A, Carter NT. Attitudes toward women's work and family roles in the United States, 1976–2013. Psychology of Women Quarterly. 2016 Mar;40(1):41-54.